

MANAGEMENT

Борщ Вікторія Ігорівна

доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту та інновацій
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Україна

Вашковська Марія Сергіївна

студентка III курсу
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Україна

РОЛЬ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ У ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Організація – це складна структура, що складається із співробітників, які працюють у різних структурних відділах. У кожного з них різні ролі, обов'язки і здатність приймати рішення. Однак всі вони працюють для досягнення загальної мети і завдань, які мають спільну спрямованість [1]. Отже, існує необхідність злагодженої роботи персоналу, яку можна порівняти з єдиним механізмом або організмом. Окрім інших умов, для досягнення такої діяльності є необхідною наявність якісної системи зворотного зв'язку між співробітниками організації, що знаходяться на різних ієрархічних рівнях організаційної структури.

Зворотній зв'язок (англ. – *feed back*) від керівника до підлеглих може здійснюватися з метою:

- 1) мотивації співробітників;
- 2) інформування про існуючі помилки і неузгодженості для подальшого їх виправлення;
- 3) координації і коригування поведінки і очікувань співробітників з метою оптимізації основних бізнес процесів;
- 4) зміцнення ефективної лінії поведінки;
- 5) формування взаєморозуміння і довіри до менеджерів [4].

Таким чином, мотивація співробітників є важливою складовою управлінського процесу і основою для створення стимулів для співробітника, які викликають у нього бажання працювати так, щоб досягати загальноорганізаційних цілей. З нашої точки зору, мотивація також є основною метою зворотного зв'язку [2]. У [6] дається наступне визначення мотивації: «процес усвідомленого вибору людиною певного типу поведінки, який визначається впливом зовнішніх (стимулів) і внутрішніх (мотивів) чинників».

Зворотній зв'язок від менеджера на результати діяльності його підлеглого має бути побудований таким чином, щоб мотивувати на підвищення якості діяльності шляхом вдосконалення навичок і прагнення отримувати нові знання. Безумовно, необхідно доводити до співробітників конструктивну критику, без цього вони не зрозуміють своїх помилок і не зможуть їх виправити. Але також важливою умовою процесу зворотного зв'язку є його коректність: менеджеру варто приділити належну увагу підбору формулювань, інтонації і жестикуляції – тобто основних інструментів комунікаційного процесу. Якщо менеджер добре володіє цією навичкою, співробітник може відчувати натхнення і бажання виправляти свої помилки. Якщо ж він не турбується про те, яку реакцію може викликати зворотний зв'язок, можливий негативний результат, навіть може призвести до звільнення співробітника. Щоб уникнути останнього, можна використовувати метод «бутерброда». Згідно з ним, процес зворотного зв'язку необхідно починати з позитивного, підбадьорливого затвердження. Після нього повинна бути конструктивна критика, а на завершення – ще декілька позитивних слів. Завдяки такому підходу у працівників не створюється відчуття, що абсолютно все було зроблено погано, незначна похвала певною мірою нівелює його [3].

Переходячи до розгляду наступної мети зворотного зв'язку – інформування про наявність помилок, важливо розуміти, що не завжди достатнім є формальне викладення факту про вчинення помилки. Необхідно, щоб підлеглі розуміли, що до неї призвело, і які заходи варто вжити для її недопущення у подальшому.

Наступна мета тісно пов'язана зі згаданою вище. Вона полягає у координації та коригуванні поведінки і очікувань персоналу. З цього боку, процес зворотного зв'язку виступає у якості превентивного інструменту виникнення проблем і помилок.

Керівники також повинні приділяти увагу зворотному зв'язку у випадку результативної роботи підлеглих. Якщо хто-небудь запропонував інноваційну ідею щодо поліпшення певного процесу в організації або в нього/неї високий рівень результативності протягом певного часу, важливо не залишати це без уваги, заохочувати той чи інший спосіб: від похвали до преміювання. Це мотивує підлеглих дотримуватися ефективного напрямку поведінки, а також намагатися докладати ще більше зусиль для виконання доручених завдань [3].

Останньою метою здійснення зворотного зв'язку, яку ми розглядаємо, може виступати встановлення довірчих відносин між менеджером і колективом. Співробітники, отримуючи зворотний зв'язок за результатами своєї роботи, мають чітке уявлення щодо того, що вони зробили на відповідному рівні, а над чим ще потрібно працювати. Вони не знаходяться у стані невизначеності і не будують припущення самостійно. Зважаючи на таку прозорість рішення керівника, наприклад, про нарахування премії деяким підлеглим буде зрозумілим для інших колег. Якщо система зворотного зв'язку є недостатньо якісною, ситуація буде протилежною: може виникнути нерозуміння, підозри в упередженості, оскільки деякі люди, за своїми психологічними особливостями, не здатні об'єктивно оцінити себе у порівнянні з іншими.

Виходячи з описаних вище цілей, яких можна досягти завдяки використанню якісно налагодженого зворотного зв'язку, його роль в організації складно переоцінити. У VUCA-світі, що характеризується мінливістю, складністю і непередбачуваністю, допущення помилок або демотивація персоналу у процесі зворотного зв'язку може значно знизити конкурентоспроможність організації [5]. Зважаючи на це важливо не нехтувати побудовою ефективної системи зворотного зв'язку.

Список джерел:

1. Human Resources Terms. URL: <https://www.mbaskool.com/business-concepts/human-resources-hr-terms> (дата доступу: 15.04.2021)
2. Мотивация как функция менеджмента. Discovered. О финансах и не только. URL: <https://discovered.com.ua/management/motivaciya-kak-funkciya-menedzhmenta/> (дата доступу: 15.04.2021)
3. Wike How. URL: <https://ru.wikihow.com> (дата доступу: 15.04.2021)
4. Обратная связь как инструмент управления. Тренинг-центр Продвижение. URL: <https://treninginsk.ru/stati/9-stati/87-obratnaya-svyaz-kak-instrument-upravleniya.html> (дата доступу: 15.04.2021)
5. Что делать компаниям и брендам: на вызов VUCA – есть VUCA-ответ. URL: <https://vc.ru/hr/116341-chto-delat-kompaniyam-i-brendam-na-vyzov-vuca-est-vuca-otvet>
6. Chuvakov O., Borshch V., Shchur R. Motivation and stimulation mechanism of medical staff in developing countries: main challenges and ways of its improving in Ukraine. *Baltic Journal of economic studies*. Baltic Journal of economic studies. 2018. Issue 4. Pp. 56-61. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-4-56-61>